

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

21.04.2023 № 461

Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти "Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації"

Відповідно до [абзацу п'ятнадцятого](#) пункту 10 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (із змінами), [підпункту 47](#) пункту 4 та [пункту 8](#) Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), пункту 1.4.1 Стратегічної цілі 1.4 Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2023 рік, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 10.01.2023 № 15, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти "Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації"](#) (далі - Типова програма), що додається.

2. Директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти (Єресько О.) забезпечити оприлюднення Типової програми на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

О. Лісовий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
21 квітня 2023 року № 461

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів дошкільної освіти "Психолого-педагогічна
підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах
надзвичайної ситуації"

Розробник: Всеукраїнський фонд "Крок за кроком".

Цільова група: педагогічні працівники закладів дошкільної освіти.

Форма підвищення кваліфікації: очно-дистанційна.

НАПРЯМИ: розвиток загальних і професійних компетентностей відповідно до Професійного стандарту за професією "Вихователь закладу дошкільної освіти", затверджений наказом Міністерства економіки України від 19.01.2021 № 755-21 "Про затвердження професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти".

МЕТА: полягає у розвитку загальних та професійних компетентностей педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, необхідних для створення, підтримки та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища та надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з розгортанням воєнних дій на території України.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

- поглибити й розширити знання з теорії й практики психолого-педагогічної підтримки дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей і вмінь педагогічних працівників закладів дошкільної освіти для здійснення професійної діяльності в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з розгортанням воєнних дій на території України;
- удосконалити вміння добирати ефективні форми, методи та практики для створення, підтримки та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища та надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах воєнного стану.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей, а саме:

Загальні компетентності: ЗК.01 (громадянська компетентність), ЗК.02 (соціальна компетентність), ЗК.04 (лідерська компетентність).

Професійні компетентності: Здоров'язбережувальна (Б1), Психоемоційна (В1), Проєктувальна (Б2).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти "Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації" (далі - Програма) полягає у забезпеченні достатньої кількості кваліфікованих фахівців, які володіють загальними і професійними компетентностями для створення, підтримки та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища та надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з розгортанням воєнних дій на території України. Дорослі в силах допомогти дітям якомога менше відчувати небезпеку, якої вони зазнають через війну. Попри всі випробування війни, дорослим необхідно пам'ятати, що кожна дитина потребує захисту, доступу до освіти, має право на безпеку та підтримку.

Діти дошкільного віку здатні зчитувати емоційний стан дорослих. Якщо психологічні ресурси дорослих на низькому рівні - їм складно надати належну підтримку дітям. Ефективна робота з дітьми починається лише тоді, коли дорослі транслиють упевненість, зібраність, спокій і надійність. В умовах війни дорослі мають об'єднати зусилля, аби діти були захищені від експлуатації, насильства, принижень, мали доступ до якісної освіти, опановували важливі навички для повноцінного розвитку, почувалися безпечно та інтегрувалися в місцеві громади. Для цього заклади дошкільної освіти мають стати затишним та безпечним місцем, де розуміють і підтримують усіх дітей. Позаяк перебування в закладі дошкільної освіти - важливий етап у житті кожної дитини, адже саме там вона вчиться взаємодіяти в колективі та спілкуватися з однолітками й дорослими. Саме зараз надзвичайно важливо, аби діти дошкільного віку продовжили відвідувати такі заклади освіти. У період невизначеності це нагадає їм про мирне життя, поверне почуття безпеки і приналежності.

У зв'язку з цим постає потреба у набутті педагогічних працівників закладів дошкільної освіти компетентностей щодо надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах надзвичайної ситуації, зокрема пов'язаної із розгортанням воєнних дій на території України.

Програма розроблена відповідно до державної політики в умовах воєнного стану в Україні, а також згідно з положеннями чинного законодавства ([Конвенція ООН про права дитини](#), [Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю](#); закони України "[Про освіту](#)", "[Про дошкільну освіту](#)", "[Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні](#)", [Базовий компонент дошкільної освіти](#), що є Державним стандартом дошкільної освіти в Україні).

Обсяг: 30 годин (1 ECTS).

Особливості організації освітнього процесу за цією програмою

Доповненням до програми є тренерський модуль "Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації", що спрямований на

забезпечення ефективної реалізації програми підготовленими тренерами у громадах чи закладах освіти.

Тренерський модуль містить короткий опис тем, завдань, вправ, додаткові матеріали та коментарі до тем для досягнення очікуваних результатів Програми.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст програми реалізується у 8 темах:

Тема 1. Розуміння впливу війни на дітей та дорослих

Поняття стресу та травматичної події. Реакцій дітей та дорослих на травматичні події. Розгляд симптомів у поведінці та стані дітей, які спостерігаються.

Тема 2. Базові підходи до надання першої психологічної допомоги у роботі вихователя

Поняття про першу психологічну допомогу (далі - ППД). Мета і завдання ППД. Ключові принципи роботи з дітьми в стані дистресу (дивись, слухай, поєднуй та ін.). Види допомоги, яких потребують діти. Врахування вікових та особистісних відмінностей у роботі з дітьми.

Тема 3. Травма-чутливі практики - розпізнавання травми та безпечне реагування на неї

Практики, які допомагають виявити дітей, які потребують допомоги. Як реагувати та підтримувати дітей у проживанні різних емоцій (сум за рідними, гнів та злість та ін.).

Тема 4. Формування стійкості до стресу

Як дорослим підтримувати себе, аби бути ефективними у наданні підтримки дітям. Профілактика вигорання.

Тема 5. Безпечне середовище та компоненти дбайливого піклування

Поняття про безпечне середовище. Організація безпечного середовища та планування роботи з дітьми. Правила та зміни у правилах. Як краще організувати середовище та запланувати режим дня.

Тема 6. Безпечні та відновлювальні форми роботи з дітьми

Які види діяльності планувати та що важливо врахувати в нових умовах. Зміст тем, матеріали, які використовуються, звуки та інше. Як діяти у випадку "підняття" травматичного досвіду.

Тема 7. Підтримка дітей з ООП у період війни. Що необхідно враховувати

Когнітивний та функціональний регрес як наслідок травми у дітей. Шляхи відновлення необхідних навичок. Підтримка батьків та надання необхідних рекомендацій щодо розвитку дитини.

Тема 8. Нові виклики у питаннях безпеки, або все про бомбосховище

Як облаштувати бомбосховище і що необхідно передбачити. Як пояснити дітям, що таке сирена. Як знизити рівень тривожності у дітей під час звуку сирени. Роль батьків і педагогів у питаннях безпеки. Як забезпечити єдність у питаннях безпеки дітей.

Очікувані результати навчання:

Уміння

- здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності в умовах війни (Б1.1.У1)

- ідентифікувати, оцінювати, адекватно реагувати на можливі ризики та небезпеки, попереджувати їх (Б1.1.У2)

- організовувати групове та інше інші приміщення з урахуванням інтересів та потреб здобувачів освіти (Б2.1.У1)

- керувати власними емоціями у професійній діяльності або під час спілкування з іншими учасниками освітнього процесу (Б1.1У1)

- усвідомлювати та конструктивно реагувати на прояви емоцій, толерантно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу (В.1.1У3)

Орієнтовний розподіл годин за видами діяльності

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 22 год., з них: 8 год. - лекційні заняття, 8 год. - практична робота, 4 год. - самостійна робота, 2 год. - підсумкові заходи.

На завершальному етапі навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест.

Назви тем	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього
Тема 1. Розуміння впливу війни на дітей та дорослих	2	-	-	2
Тема 2. Базові підходи до надання першої психологічної допомоги у роботі вихователя	-	2	-	2
Тема 3. Травма-чутливі практики - розпізнавання травми та безпечне реагування на неї	2	2	2	6
Тема 4. Формування стійкості до стресу	-	2	2	2

Тема 5. Безпечне середовище та компоненти дбайливого піклування	2	2	-	2
Тема 6. Безпечні та відновлювальні форми роботи з дітьми	2	2	2	4
Тема 7. Підтримка дітей з ООП у період війни. Що необхідно враховувати	2	-	-	2
Тема 8. Нові виклики у питаннях безпеки, або все про бомбосховище	2	-	-	2
Підсумковий контроль				2
Усього	12	10	6	30

Система та критерії оцінювання результатів навчання педагогічних працівників

Оцінювання результатів навчання здійснюється за результатами виконання обов'язкових завдань та проходження підсумкового тестування. За результатами успішного проходження підвищення кваліфікації (за наявності виконання усіх завдань та 70 % правильно виконаних тестових завдань) видається сертифікат.

**Генеральний директор
директорату дошкільної,
шкільної, позашкільної
та інклюзивної освіти**

О. Єресько

{Текст взято з сайту Міністерства освіти і науки <http://www.mon.gov.ua>}

Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти "Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації"

Наказ; МОН України від 21.04.2023 № 461

Прийняття від 21.04.2023

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/v0461729-23>

Законодавство України
станом на 11.04.2025
поточна редакція

v0461729-23